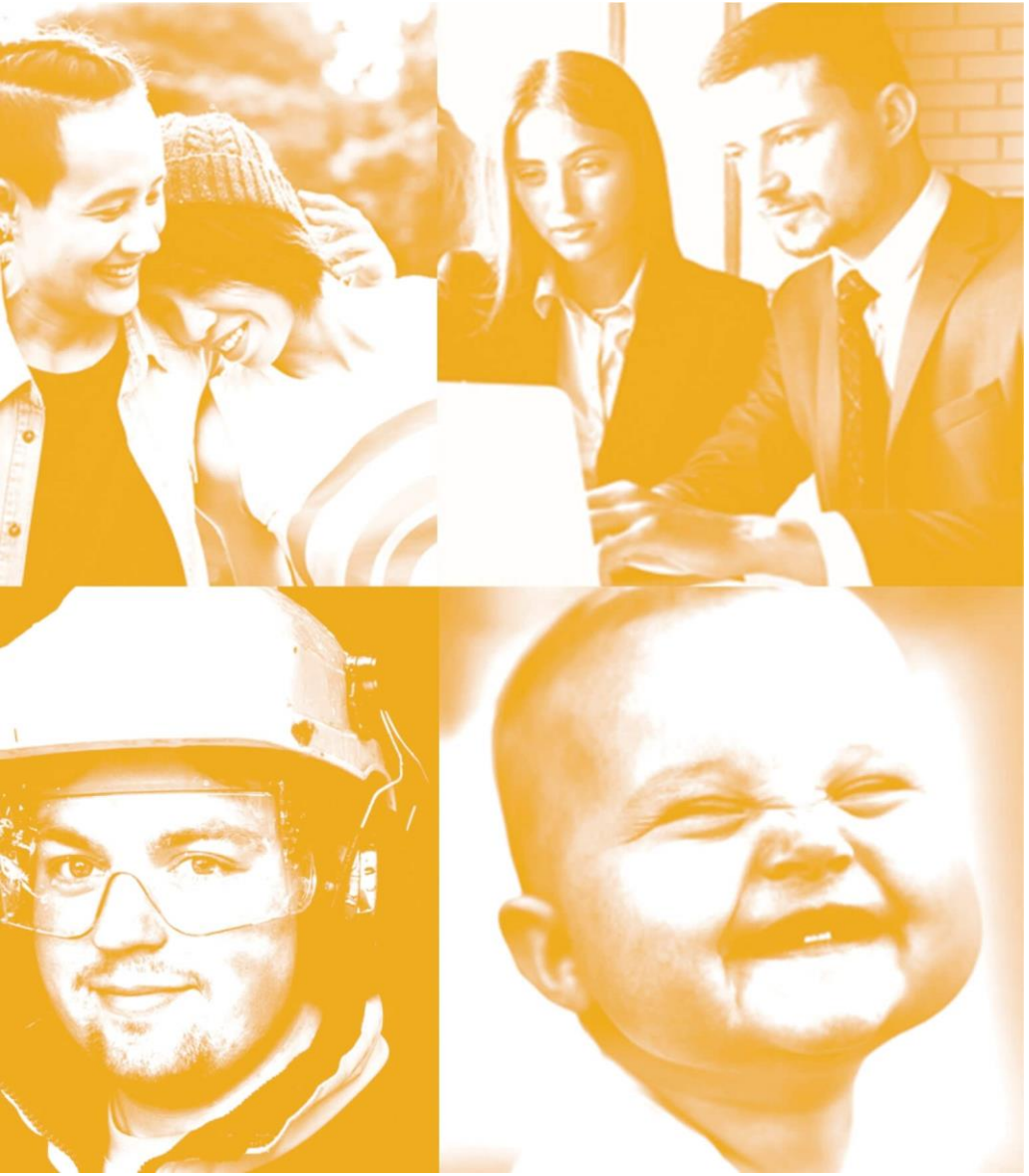

Iäkkäiden palvelujen uudistamisen II vaihe

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
18.5.2022

Jaana Huhta,
hallitusneuvos
Satu Karppanen,
neuvotteleva virkamies

Vastineen sisältö

- Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 24/2022 vp
- Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemiset
- Muutosesitykset ja niiden vaikutukset
- Voimaantulo
- Toimeenpano

2 vaiheen uudistuksen päätavoitteet

1. Iäkkäiden kotihoidon turvaaminen

- iäkkäiden saatava palvelutarpeitaan vastaavat palvelut
- henkilöstön riittävyys varmistettava (pito- ja vetovoimatekijöitä vahvistavia keinoja muun ohjauksen lisäksi myös lakiin)

2. Kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon väliin joustavia asumis- ja palvelukokonaisuuksia

3. Henkilöstön riittävyyden, palvelujen laadun ja asiakastyytyväisyyden vahvempi seuranta

- vertailukelpoista tietoa palvelujen hankinnan ja valvonnan tueksi

Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 24/2022 vp

- Valiokunnalla ei ole huomauttamista ehdotetun sääntelyn perusratkaisuista perustuslain 19 §:ssä säädettyjen välttämätöntä huolenpitoa ja riittäviä sosiaalipalveluja koskevien perusoikeuksien kannalta
- Valiokunta on arvioinut kriittisesti eräitä sosiaalihuoltolakiin ehdotettuja säännöksiä perustuslain yksityiselämän suojaa koskevan 10 §:n kannalta - 19 b § ja 46 b § 2 mom
- Valiokunta näkee säännösehdotuksille perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät ja painavat perusteet, sekä pitää etenkin turva-auttamispalvelua koskevaa sääntelyä lähtökohtaisesti myös perustuslain 10 §:n 3 momentin tarkoittamassa mielessä välttämättömänä perusoikeuksien turvaamiseksi sekä korostaa, että teknisten ratkaisujen avulla voi olla mahdollista parantaa ja täydentää hoitoa ja huolenpitoa, eikä niiden käyttäminen sinänsä ole perustuslain kannalta ongelmallista.
- Valiokunta pitää kuitenkin mainittuja säännösehdotuksia ongelmallisen yleispiirteisinä ja väljinä niistä seuraavien perusoikeusvaikutusten valossa.

Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 24/2022 vp

- Turva-auttamispalvelua koskevasta 19 b §:stä ei esimerkiksi käy ilmi
  - minkälainen palvelun toteuttamistapa olisi
  - mitä henkilötietoja palvelun tuottamisessa kerättäisiin
  - missä määrin palvelun käyttöönotto perustuisi suostumukseen.

- Etäpalveluja ja teknologisten ratkaisujen hyödyntämistä koskeva 46 b §:n 2 momentti vaikuttaa mahdollistavan hyvinkin syvälle käyvän puuttumisen yksityiselämän suojaan.
  - Esim. asiakkaan elintoimintojen seuranta voisi tapahtua myös ilman hänen omaa aktiivisuuttaan.
  - Sääntelystä tulisi näkyä, millaisia henkilötietoja teknologisten ratkaisujen avulla kerätään ja miten niitä käsitellään tai missä määrin mainittujen palvelujen käyttöönotto perustuisi suostumukseen.
  - Sääntelyä ei myöskään ole rajattu sillä esityksen perusteluissa mainitulla seikalla, ettei asiakkaan toimintoja voida seurata enempää kuin hänen hoidon ja huolenpidon tarpeensa välttämättä edellyttää.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemys

- Ehdotettu lainsäädäntö on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023. Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa on tärkeää, että niillä on sovellettavissa uudistettu lainsäädäntö iäkkäiden henkilöiden ja muiden sosiaalihuollon asiakkaiden kotiin annettavien palvelujen sekä asumispalvelujen järjestämiseen.
- Ehdotettu uudistus kokonaisuudessaan merkitsisi parannusta kotihoidon riittävyyteen ja laatuun, selkeyttäisi kotiin annettavien palvelujen kokonaisuutta sekä edistäisi asumispalvelujen kehittämistä ja monipuolistamista.
- STM pitää ensisijaisena tavoitteena, että esitykseen sisältyvä lakiehdotusten kokonaisuus tulee pääosin hyväksytyksi eduskunnassa joutuisasti, jotta hyvinvointialueet, palvelun tuottajat, valvontaviranomaiset ja muut toimijat voivat varmistua uudistuksen toteutumisesta ja sisällöstä sekä varautua sen toimeenpanoon.
- **Tämän vuoksi STM esittää perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti, että 1. lakiehdotuksessa sosiaalihuoltolakiin esitetyt turva-auttamispalvelua (19 b §) ja kotihoidon toteuttamista osittain etäyhteyksin tapahtuvalla yhteydenpidolla sekä teknologisten ratkaisujen hyödyntämistä kotihoidossa (46 b § 2 mom) koskevat säännösehdotukset poistetaan esityksestä**.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemys

- STM pitää tärkeänä, että lainsäädäntö esityksestä nyt poistettavaksi ehdotettujen säännösten suhteen saatetaan perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla vastaamaan käytännön tarpeita niin hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevien asiakkaiden kuin palvelujen toteuttamisesta ja valvonnasta vastaavien toimijoiden näkökulmasta.
- Etäpalvelujen ja teknologian käytön osalta on tarpeen laajemminkin arvioida teknologian ja etäpalvelujen käyttöä sosiaali- ja terveyspalveluissa koskevan sääntelyn täsmentämisen ja täydentämisen tarpeita. Sosiaalihuollon osalta tämä on tarpeen kotihoidon lisäksi myös ympärivuorokautisissa palveluissa.
- Jatkovalmistelussa on syytä arvioida huolellisesti muun muassa, miltä osin esimerkiksi tietosuojaa koskevan yleislainsäädännön lisäksi on välttämätöntä sisällyttää tarkentavia säännöksiä sosiaalihuollon lainsäädäntöön.
- Teknologisten ratkaisujen kehittäminen ja käyttöönoton ohjaus ovat keskeinen osa meneillään olevaa iäkkäiden palvelujen kehittämistyötä. Se on tärkeää henkilöstön riittävyyden turvaamisen kannalta, jotta asiakkaiden tarpeisiin pystytään vastaamaan väestön ikääntyessä ja palvelutarpeiden kasvaessa. Kehittämistyötä tehdään useissa ohjelmakokonaisuuksissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemys

- STM korostaa, että meneillään olevaa kehittämistyötä teknologian hyödyntämiseksi sosiaalipalveluissa jatketaan siitä huolimatta, että teknologian käyttöä koskevan sääntelyn lisääminen sosiaalihuoltolakiin siirtyy myöhemmin toteutettavaksi.
- Ministeriön käsityksen mukaan tämä voi tapahtua asiakkaiden yksityisyyden suojaa vaarantamatta, jos palveluja toteutettaessa noudatetaan asiaa koskevia voimassa olevan lainsäädännön asettamia reunaehtoja.
- Sosiaalihuollon asiakkaiden perustuslailla turvattua yksityiselämän suojaa täsmentävät keskeisimmät säännökset sisältyvät nykyisin muun muassa lakiin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, lakiin sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista, lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen. Lisäksi sosiaalihuollon palvelujen, kuten kotisairaanhoitoa sisältävän kotihoidon, toteuttamisessa huomioitavaksi tulee myös EU-asetusta toimeenpaneva laki lääkinnällisistä laitteista.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemys

- Sosiaali- ja terveysministeriö painottaa, että teknologian hyödyntäminen osana palvelujen toteuttamista on ylipäänsä perusteltua vain silloin, kun se pohjautuu lainsäädännössä määriteltyyn asiakasprosessiin. Siihen kuuluu olennaisena osana asiakkaan yksilöllisten tarpeiden arviointi, palvelujen toteuttamista koskevien vaihtoehtojen selvittäminen asiakkaalle sekä asiakkaan omien toivomusten ja mielipiteen huomioon ottaminen palveluja suunniteltaessa ja niitä koskevia ratkaisuja tehtäessä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan saamat asiantuntijalausunnot

- Lausunnoissa esityksen tavoitteita pidettiin kannatettavina ja oikeansuuntaisina erityisesti iäkkäiden henkilöjen kotiin annettavien palvelujen mutta myös laajemmin muiden sosiaalihuollon asiakkaiden palvelujen kehittämiseksi ja palvelujärjestelmän selkeyttämiseksi.
- Esityksellä nähdään olevan myös myönteisiä vaikutuksia iäkkäiden henkilöiden mahdollisuuksiin jatkaa asumista omassa kodissaan ja tai nykyistä monimuotoisemmissa asumismuodoissa, minkä nähdään tarjoavan iäkkäiden erilaisiin tarpeisiin paremmin vastaavia vaihtoehtoja ja voivan vähentää painetta ympärivuorokautiseen hoitoon.
- Huomiota kiinnitetään kuitenkin huomiota myös siihen, että ehdotetut uudet palvelut eivät saa muodostua esteeksi asiakkaan tarpeen mukaiselle kotihoidolle tai pääsyyn hänelle soveltuvien ja tarpeen mukaisten asumispalvelujen piiriin.

Henkilöstön riittävyys

- Osa asiantuntijoista katsoo, etteivät esityksen keinot riittävästi varmista henkilöstön riittävyyttä mutta useissa lausunnoissa jaetaan näkemys siitä, että henkilöstökysymyksen ratkaisemisessa tarvitaan laajalti muita keinoja lainsäädännön rinnalla. Ehdotettuja muutoksia palvelujen saatavuuden ja laadun parantamiseksi pidetään kuitenkin tärkeinä myös alan veto- ja pitovoiman kannalta.
- Hallituksen esitys sisältää asiantuntijoiden mukaan kannatettavia toimia henkilöstöjohtamisen parantamiseksi, alan houkuttelevuuden lisäämiseksi ja riittävän henkilöstömäärän seuraamiseksi.
- Esitetyt lisäykset lähihoitajien ja sairaanhoitajien koulutuspaikkoihin nähdään välttämättöminä, mutta lisäksi alalla tarvitaan riittävästi sosiaalialan ammattiosaamista (esimerkiksi geronomit, sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät) erityisesti osallisuutta ja vuorovaikutusta edellyttäviä toimintoja järjestettäessä.

Sosiaalihuoltolaki – kotiin annettavat palvelut

Tukipalvelut – ero kotihoitoon

- esitetään pykälämuutosta selkeyden vuoksi

Kotihoito, ml. vuorokauden ajoista riippumaton kotihoito, kysymys luvanvaraisuudesta

- Esitetään vuorokaudenajasta riippumattoman kotihoidon erottamista omaksi momentiksi
- Selkeytetään luvanvaraisuutta yksityisistä sosiaalipalveluista annettuun lakiin lisättävällä säännöksellä (ei ole luvanvarainen palvelu)

Kotikäyntien suunnittelu ja kotihoidon toteuttaminen (46 b §) ja Kotihoidon henkilöstön riittävyyden varmistaminen (49 b §)

- Kotikäyntien suunnittelua ja kotihoidon toteuttamista koskevat säännösehdotukset ovat osa kokonaisuutta, jolla esityksessä kotihoidon laadun parantamisen rinnalla pyritään vahvistamaan myös henkilöstöresurssien riittävyyttä.
  - Tämän esityksen keskeisen tavoitteen vuoksi esitykseen sisältyy kotihoidon toteuttamista täsmentäviä ja konkretisoivia säännöksiä myös työntekijöiden työn tukemiseksi
  - Kysymys kotihoitoa antavasta henkilöstöstä
  - Kotihoidon asiakastyö edellyttää pääsääntöisesti sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön osaamista
- Jos kotikäyntejä ei pystytä suunnittelemaan ja toteuttamaan ehdotettujen säännösten mukaisesti henkilöstön vajauksen vuoksi, viime kädessä toimintayksikön resursoinnista vastaavan toimijan olisi välittömästi ryhdyttävä toimiin vajauksen korjaamiseksi. Tarkoitus on, että THL seuraa kotihoidon riittävyyttä ja laatua sekä julkaisee niitä kuvaavat seurantatiedot toimintayksiköittäin, jolloin on saatavissa vertailukelpoista tietoa muun muassa valvonnan tueksi.
- Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että THL kehittää menetelmiä ja ohjausta myös kotihoidon henkilöstön riittävyyden todentamiseksi

Asumispalvelut - yhteisöllinen asuminen

- Yhteisöllisen asumisen kokonaisuus tehostaisi palvelujen tuottamista, kun palvelujen järjestäminen eriytyisi asumisen järjestämisestä eikä laki edellyttäisi, että kohteessa on oma henkilöstö palvelujen järjestämistä varten, vaan käytännössä palvelut voidaan järjestää yhtä asumisyksikköä laajempina kokonaisuuksina.
- Lisäksi asiakkaat voisivat yhteisöllisessä asumisessa aiempaa joustavammin yhdistää eri palveluntuottajien palveluita yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti.
- Tässä nähdään mahdollisuus vähentää ympärivuorokautisen palveluasumisen kasvupainetta.
- Asiakkaan palvelutarve tulee aina arvioida asianmukaisesti (RAI) ja palvelutarpeen muuttumista seurata säännöllisesti, jotta asiakas aina saa aina tarvitsemansa palvelut.

Asumispalvelut - yhteisöllinen asuminen

- Sääntelyssä nähdään eräitä haasteita yksityisiä palveluntuottajia koskevan lupa- ja rekisteröintimenettelyjen sekä valvonnan kannalta
- Lausunnoissa lähtökohtaisesti kannatetaan asumisen ratkaisujen kehittämistä, mutta valvontaviranomaiset tuovat esiin huolta palvelujen laadun sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamisesta sekä asiakkaiden palvelujen tarpeen riittävästä huomioon ottamisesta.
- Tämä huoli kumpuaa suurelta osin niistä muutoksista, joita ehdotettu sääntely joiltain osin toisi vakiintuneisiin lupa- ja valvontakäytäntöihin.
- Lausunnoissa nostetaan esiin selkeytystä edellyttävinä muun muassa henkilöstön rakenteeseen ja määrään sekä palvelujen johtamiseen, omavalvontaan ja valvontaan liittyviä käytännön kysymyksiä sekä yhteisöllisessä asumisessa järjestettävien palvelujen kokonaisvastuu.

Yhteisöllinen asuminen

- Järjestettäisiin henkilölle, joka tarvitsee säännöksessä tarkoitettua hyvinvointialueen järjestämää asumista sen vuoksi, että hänen toimintakykynsä on alentunut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi. Lisäksi edellytetään, että henkilön hoidon ja huolenpidon tarve on kohonnut toimintakyvyn alentumisen johdosta.
- Kuten muissakin sosiaalipalveluissa yhteisöllisen asumisen palvelun järjestäminen perustuu asiakkaan palvelutarpeen arviointiin, asiakassuunnitelmaan sekä yhteisöllisen asumisen järjestämistä tarkoittavaan hallintopäätökseen.
- Yhteisöllistä asumista järjestettäisiin esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa asiakkaan käytössä olisi hänen tarpeitaan vastaava asunto. Lisäksi yhteisölliseen asumiseen kuuluisi, että asukkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.
- Edellytys siis on, että asumisyksikössä on asukkaiden yhteiseen käyttöön soveltuvia tiloja. Nämä seikat muodostavat yhteisöllisen asumisen palvelulle laissa asetetut vaatimukset ja niihin olisi myös kyseisen palvelun rekisteröinnissä kiinnitettävä huomiota.

Yhteisöllinen asuminen

- Asiakkaan em. syystä tarvitsemat hoidon ja huolenpidon tarpeen mukaiset palvelut järjestettäisiin erillisinä kotiin annettavina palveluina.
- Yhteisöllisen asumisen tuottaminen olisi yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 11 §:ssä tarkoitettua ilmoituksenvaraista sosiaalipalvelua.
- Yhteisöllisen asumisen saantikriteerit liittyvät asumisen järjestämisen tarpeeseen. Asiakkaan kannalta olennaista tavalliseen kotiin järjestettäviin palveluihin verrattuna on, että hänellä on yhteisöllisessä asumisessa yksilöllisen tarpeen mukaisten palvelujen lisäksi mahdollisuus saada sosiaalista kanssakäymistä vahvemmin tukevia ryhmämuotoisia palveluja.
- Yhteisöllisen asumisen asiakkaille järjestettäviä palveluja voisi tuottaa esimerkiksi yksi tai useampi yksikön ulkopuolinen yksityinen tai julkinen palveluntuottaja. Palvelut voitaisiin osaksi tai kokonaan toteuttaa myös toimintayksikön oman henkilöstön avulla.

Ympärivuorokautinen palveluasuminen

- Ympärivuorokautinen palveluasuminen vastaisi sisällöltään pääosin nykyistä tehostettua palveluasumista
- Asiakkaalla olisi asunto yhteisöllistä toimintaa tarjoavassa yksikössä, jossa olisi henkilöstöä paikalla kaikkina vuorokauden aikoina. Siltä osin kun kyse olisi iäkkäille henkilöille tarjottavasta palvelusta, henkilöstöön sovellettaisiin vanhuspalvelulaissa säädettyä henkilöstömitoitusta
- Lausunnoissa tuodaan esiin subjektiivinen oikeus palveluun sekä näkemys, että yhteisöllinen asuminen ei voi vastata samaan tarpeeseen kuin ympärivuorokautinen palveluasuminen

Ympärivuorokautinen palveluasuminen

- STM toteaa, että palvelujen riittävyyden perustana on pidettävä palvelutarpeiden selvittämistä ja asiakassuunnitelmaa. Jos asiakkaan tarve saada tiettyä palvelua on todettu palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä, kunnalla/ hyvinvointialueella on oltava vahvat perusteet, jos se päätöksenteossa poikkeaa palvelusuunnitelmaan kirjatusta.
- Subjektiivinen oikeus yhteen palveluvalikoiman palveluun sopii huonosti yhteen palvelujen myöntämiseen kuuluvan yksiköllisten tarpeiden ensisijaisuuden periaatteen kanssa.
- Palvelutarpeen arvioinnissa on muiden säännökseen ehdotettujen kriteerien ohella erityisen huolellisesti arvioitava asiakkaan edun toteutumista eri palveluissa. Ympärivuorokautiseen palveluasumiseen pääsevät ne, joille tämä palvelu on paras vaihtoehto.

Yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen samassa rakennuskokonaisuudessa

- Lausunnoissa pidetään kannatettavana sääntelyn tavoitetta edistää monimuotoisia asumisratkaisuja sekä sellaisten asumismuotojen kehittymistä, jotka mahdollistavat etenkin iäkkäälle henkilölle sen, että hän saa elää loppuelämänsä tutussa kodissaan sinne annettavien tarpeen mukaisten palvelujen turvin.
- Käytännön toteuttamisessa arvioidaan kuitenkin olevan haasteita. Huomio kiinnittyy etenkin asiakkaiden palvelutarpeiden vaihteluun sekä riittävän toimeenpanon ohjauksen ja yhteisten toimintamallien tarpeeseen.
- STM tunnistaa lausunnoissa kuvatut haasteet nykyisessä palvelujärjestelmässä. Säännös on kirjoitettu tavoitteelliseen ja mahdollistavaan muotoon.
- Tilanteessa, jossa asukkaan toimintakyky alenee niin, että hänellä on tarve siirtyä toisenlaiseen, vahvemmin resursoituun palveluun, hänen palvelutarpeensa on asianmukaisesti arvioitava ja asiakassuunnitelman pohjata tehtävä päätös ympärivuorokautisen palveluasumisen myöntämisestä. Tässä arvioinnissa on ensisijaisesti otettava huomioon asiakkaan etu hänelle parhaiten soveltuvan asumis- ja palvelukokonaisuuden aikaansaamiseksi.

Yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen samassa rakennuskokonaisuudessa

- Henkilöstön mitoitukseen sovellettaisiin vanhuspalvelulain säännöksiä siltä osin kuin kohteessa järjestetään ympärivuorokautista palveluasumista iäkkäille henkilöille. Muiden asiakkaiden osalta ei ole sitovasti säädetty henkilöstömitoituksesta.
- Kyseisen säännösehdotuksen kuten muutoinkin ehdotettujen uusien sosiaalihuoltolain säännösten toimeenpanossa on tärkeää löytää sääntelyn tavoitteita tukevat yhteiset toimintakäytännöt valvontaviranomaisten, hyvinvointialueiden ja palveluntuottajien kesken. Lainsäädäntö on pyritty kirjoittamaan niin, että se ei liikaa sido toimijoiden käsiä ottaen huomioon toimintaympäristön muuttuminen.

Vanhuspalvelulaki

- Johtamisella olisi myös tuettava työntekijöiden työhyvinvointia (21 §)
- Omavalvontaa olisi toteutettava toimintayksikön päivittäisessä toiminnassa, ja siihen sisältyisi myös henkilöstön riittävyyden jatkuva seuranta. Toimintaa olisi kehitettävä asiakkailta ja henkilöstöltä kerättävän palautteen ja lisäksi henkilöstön riittävyyttä koskevien tietojen perusteella (23 §)
- Iäkkäiden henkilöiden pitkäaikainen sosiaalihuollon laitoshoito poistettaisiin siirtymäajan jälkeen (14, 14 a, 15 b §)
- Täsmennettäisiin iäkkäälle henkilölle sosiaalihuoltolain mukaisesti nimetyn omatyöntekijän tehtäviä. (17 §)
- Täsmennettäisiin säännöstä palvelusuunnitelmasta. Palvelut olisi suunniteltava niin, että ne vastaavat määrältään, sisällöltään ja ajoitukseltaan iäkkään henkilön tarpeita (16 §). Termi ehdotetaan muutettavaksi asiakassuunnitelmaksi sosiaalihuoltolain mukaisesti

Vanhuspalvelulaki

- Kunnan ja hyvinvointialueen otettava huomioon ikääntyneen väestön asumistarpeet strategisessa suunnittelussaan (5 §) – ehdotetaan säännöksen tarkentamista sekä lisäystä arviointivelvollisuudesta koskien ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilaa, ikääntyneelle väestölle tarjolla olevien palvelujen riittävyyttä ja laatuasekä ikääntyneen väestön palveluntarpeeseen vaikuttavia tekijöitä
- Velvoite kannustaa kuntia ja hyvinvointialueita ikääntyneiden asumisen ennakointiin (12 §)
- Säännös THL:n velvollisuudesta seurata palvelujen laatua (24 a §) – tarkennus asiakaskyselyyn vastaamisen vapaaehtoisuuden sekä asiakkaan informoinnin osalta asiakaskyselyssä

Asiakasmaksulaki

- Sisällöllisen muutoksena asiakasmaksulain osalta esityksessä ehdotetaan 7 c §:ään lisättäväksi uusi 5 momentti. Ehdotettu 7 c §:n uusi 5 momentti tulisi kuitenkin voimaan heti, kun ehdotettu laki on hyväksytty ja vahvistettu. Kyseinen säännös ei liity sosiaalihuoltolain muutosten johdosta ehdotettuihin asiakasmaksulain muutoksiin, vaan sillä turvattaisiin asiakkaan edun toteutuminen pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksua määrättäessä.
- Pykälään lisättäväksi ehdotettua 7 c §:n 5 momenttia alettaisiin soveltaa heti sen voimaantultua uusia asiakasmaksupäätöksiä tehtäessä. Ennen 7 c §:n 5 momentin voimaantuloa tehtyjen voimassa olevien asiakasmaksupäätösten tarkistamiselle ehdotetaan kuitenkin siirtymäaikaa vuoden 2022 loppuun saakka. Siirtymäsäännöksen mukaan asiakasmaksupäätökset, joissa maksu määräytyy 7 c §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella, olisi tarkistettava 7 c §:n 5 momentin mukaisiksi 31.12.2022 mennessä.

Asiakasmaksulaki

- Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että ehdotettuun säännöksen voimaantulosäännökseen tehdään siirtymäsäännöksen sisältävä muutos. Siirtymäsäännös olisi tarpeen, jotta kunnille jäisi riittävästi aikaa käydä läpi voimassa olevat asiakasmaksupäätöksensä ja tarkistaa ne vastaamaan uutta 7 c §:n 5 momenttia. Jos asiakkaalta olisi peritty 7 c §:n 5 momentin voimaantulon jälkeen liikaa asiakasmaksua ennen kuin hänen asiakasmaksupäätöksensä olisi ehditty tarkistaa 7 c §:n 5 momentin mukaiseksi, tulisi asiakkaalle palauttaa liikaa perityt asiakasmaksut 31.12.2022 mennessä.
- Asiakasmaksulain 10 h §:n 1 momenttia esitetään muutettavaksi 19 b §:n esityksestä poistamisesta johtuen.

Luvanvaraiset palvelut

- Esityksellä ei ole tarkoitettu muuttaa nykyisiä yksityisten sosiaalipalvelujen lupa- ja ilmoitusmenettelyjä.
- Asiasta valiokunnassa kuultujen lausuntojen perusteella STM esittää, että yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 7 §:ään lisätään asian selkeyttämiseksi uusi 3 momentti.
- Ehdotetun säännöksen mukaan pykälässä edellä 1 momentissa tarkoitettu luvanvaraisuus ei koske sosiaalihuoltolain 19 a §:n 4 momentissa tarkoitettua vuorokaudenajasta riippumatta järjestettävää kotihoitoa eikä 21 b §:ssä tarkoitettua yhteisöllistä asumista.

Voimaantulo

- Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2023.
- Iäkkäiden sosiaalihuollon pitkäaikaisen laitoshoidon lopettamiseen liittyviä säännöksiä sovellettaisiin vasta siirtymäajan jälkeen eli 1.1.2028 alkaen.

Toimeenpanon tuki

- Ehdotettujen lakien toimeenpano kuuluu hyvinvointialueille sekä yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajille.
- Uudistusten toimeenpanon tueksi STM tuottaa tiedotus- ja koulutusaineistoa ja toteuttaa koulutuksia yhteistyössä muun muassa THL:n, valvontaviranomaisten sekä palvelun järjestäjien ja tuottajien kanssa.
- Hyvinvointialueita tuetaan toimeenpanossa Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut –hankkeella.
- Toimeenpanoa valvovat Valvira ja avit.
- Toimeenpanossa tärkeää on eri sidosryhmien yhteisen näkemyksen muodostaminen säännösten soveltamisesta.
- Uudistusta ja sen toimeenpanoa koskeva aineisto kootaan STM:n verkkosivuille. Uudistuksen johdosta ministeriö myös päivittää antamaansa sosiaalihuoltolain soveltamisopasta (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2017:5)

stm.fi ›
@STM_Uutiset ›

Kiitos mielenkiinnostanne.

